

Бурова, Лилия, Ренета Килева-Стаменова, Иван Попов, Деница Димитрова, Пламен Цветков (съст.). *Проф. д-р Константин Гълъбов и българската германистика. Сборник по случай 130 години от рождението на проф. д-р Константин Гълъбов*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1923. 676 с.

Рецензираният сборник, посветен на 130-годишнината от рождението на проф. К. Гълъбов, съдържа подборка от текстове, написани от основоположника на академичната германистика в България и видна фигура в литературния живот от първата половина на XX в., както и съвременни оценки и интерпретации на неговите многобройни и разнопосочни приноси от водещи специалисти от различни направления на филологическите науки. Книгата е богато илюстрирана с архивни материали и документи.

Ключови думи: Константин Гълъбов, германистика

Внушителният том, включващ оригинални произведения на проф. К. Гълъбов и текстове, написани от специалисти германисти върху неговото творчество, се предлага по повод на неотдавна навършената 130-годишнина от рождението на този виден и основополагащ представител на българската академична германистика, а също така и интересна фигура в цялостния културен и литературен живот в нашата страна през първата половина на XX век. Академичното издателство „Св. Климент Охридски“ има установена традиция и добър опит в издаването на подобни сборници. Достатъчно е да припомним томове, посветени на професорите Ал. Теодоров-Балан, Марко Минков и Божил Николов. Подобно на тези сборници и рецензираната тук книга представя творчеството на виден представител на университетската филологическа наука, но се отличава от тях на първо място с по-удобния си за ползване формат. Проф. К. Гълъбов безспорно заслужава този вид признание и появата на рецензирания тук сборник запълва една празнота. Този сборник дава възможност на днешното поколение читатели да се запознаят от първа ръка с достатъчно представителна част от написаното от Константин Гълъбов в най-различни области и жанрове, както и с подробни оценки и анализи на неговото творчество от съвременна гледна точка. Това осигурява толкова необходимата ни приемственост в науката и историчност, каквато понякога ни липсва.

Заглавието на сборника просто и ясно заявява двете неразделно свързани цели, които той си поставя: да представи научното творчество на проф. Гълъбов и в същото време да очертае важна глава от историята на германистиката у нас. Прави впечатление големият брой съставители на сборника: Л. Бурова, Р. Килева-Стаменова, Ив. Попов, Д. Димитрова, Пл. Цветков, специалисти в различни области на германистиката. Обяснението за това е следното: проф. Гълъбов принадлежи към последното поколение филолози с широка подготовка, еднакво вещи в историята

и съвременното състояние на изучавания език, литературите, писани на него, превода и рецепцията на тези литератури, връзките и влиянията между културите. Университетски преподаватели от този тип и от това поколение преподаваха всички основни курсове на различните филологически направления, като германистика, англицистика, романистика и пр., написаха университетски учебници по отделните дисциплини и положили основите на сериозното научно изучаване и преподаване на съответните езици, литератури и култури. Тази разностранност на проф. Гълъбов, която в неговия случай се допълва и приносът му към българската литература, определя и разнообразието и богатството на представяния сборник. Вероятно всеки читател ще се насочи към съответните дялове на сборника според собствените си предпочитания, но в книгата се съдържат и много текстове, които са от по-широк културен интерес.

Богатият и много разнообразен материал, включен в сборника, е прегледно подреден в няколко раздела. **Уводната част**, която предхожда същинските раздели, съдържа предговор от съставителите и два материала, представящи фактологията за живота и академичната кариера на проф. Гълъбов, както и библиография на неговите публикации. В предговора е мотивирана нуждата от съставянето на този сборник, не на последно място поради недостатъчната популярност и проученост на творчеството на К. Гълъбов и към днешно време. Предговорът представлява и нещо като пътеводител, ориентиращ читателя в обемистия том. От него научаваме как е разпределена работата между съставителите и други любопитни подробности от работата върху сборника. Следва стегнат животопис, представящ биографията на К. Гълъбов в дати и събития, съставен от Лилия Бурова. Тя е авторка и на интересния очерк за живота и академичната дейност на проф. Константин Гълъбов (15–30), проследяващ неговия богат и понякога нелек път в професионалната му кариера. Уводният раздел завършва с най-пълната, подробна и систематично представена по тематични направления и типове издания, библиография на публикациите от и за Константин Гълъбов (31–96), съставен от екип библиографи от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Първият раздел на сборника, **„Приноси на проф. Константин Гълъбов в областта на германистиката“** предлага в пет отделни студии съвременен коментар и оценка на научното творчество на професора в различните филологически направления. Л. Б у р о в а разглежда *Езиковедските трудове на проф. К. Гълъбов* (99–114). Изтъква се значимостта на диахронния подход към изследването на немския език, а на базата на непознати досега документи от личния архив на автора се проследява и историята на преподаванията на отделните дисциплини в катедрата по германистика, както и създаването на основните теоретични учебници. В отделна студия с автор Е. Д е н ч е в а се коментира подробно *Приносът на проф. К. Гълъбов към историята и историческата граматика на готския и немския език* (115–137), принос от значение за сравнително-историческото изучаване на групата на германските езици. В статията на Д. Д и м и т р о в а и П л. Ц в е т к о в се разглежда третирането на въпроса за норма и вариация в *Немска фонетика с оглед на българския език* (138–148). В статия, озаглавена *Творческа индивидуалност и завръщане към действителността. Критиката на романтизма в литературоведските текстове на Константин Гълъбов* (149–162), И в. П о п о в разглежда критичните виждания на автора за литературната естетика на романтизма, включително и във връзка с българската литературна действителност. *Константин Гълъбов като преводач и културен посредник* (163–183) е

темата на Р. К л е в а – С т а м е н о в а , която предлага конкретни анализи на някои от преводите на К. Гълъбов от немски език, както и оценка на работата му като критик на превода и радетел за взаимния културен обмен и опознаване в немско-българското езиково пространство. Материалите в този раздел на книгата са компетентно написани от водещи специалисти в съответните области на германистиката и със съвременния прочит на написаното от К. Гълъбов преди много десетилетия, те хвърлят мост, свързващ делото на този виден учен със днешната германистика.

Вторият и най-обемист раздел на книгата, озаглавен „**От Константин Гълъбов**“ (185–540) включва текстове писани от автора през време на неговата активна творческа кариера. Вече изтъкнахме разностранността на неговото дело и тя налага обособяването на подраздели, които съдържат съответно научни трудове, литературни и философски есета, преводи на проза и поезия, критика на превода, два текста на немски език за германистиката в България, и накрая очерци за видни български учени, съвременници на К. Гълъбов. (Ив. Шишманов, Ст. Младенов, Ал. Балабанов, Ас. Златаров). Езиковедското творчество на проф. Гълъбов е представено от добре подбрани обемисти откъси от книгите „Историческа граматика на немския език“ (1955), „Готска граматика“ (1939), „Немска граматика. Фонетика. Морфология. Етимология. Синтаксис“ (1950), „Немска фонетика с оглед на българския език“ (1956) и статията „Гьоте и немският език“ (1932). Литературоведските текстове са извадени от книгите „Лесинг. От барок и рококо към реализъм и класицизъм в литературата“ (1957), „Шилер. От барок и рококо към реализъм и класицизъм в литературата“ (1959), „Гьоте. От барок и рококо към реализъм и класицизъм в литературата“ (1961), „Хайне. Романтизъм и реализъм“ (1967), а също и статии за Г. Хауптман (1943) и за „Реализъм и романтизъм в литературата“ (1922). В този раздел с текстове, писани от К. Гълъбов, виждаме и образци от неговата есеистиката, които и сега звучат съвсем актуално. Виден представител на този жанр в българската литература, получил и философско образование в Германия, човек с нагласа към теоретично осмисляне на нещата, К. Гълъбов се вълнува от съдбата и развитието на българската култура, баланса между европейското и родното, колективното и индивидуалното в творчеството, физиономичното и общото, ролята на сетивата и на езика. Тук е включен и един програмен текст, свързан с дейността на основания от К. Гълъбов литературен кръг „Стрелец“.

Следващият трети раздел „**За Константин Гълъбов**“ (541–576) съдържа текстове за личността и делото на проф. К. Гълъбов, писани по различни поводи от съпругата на професора Ж. Николова-Гълъбова, също видна германистка, съхранила и продължила неговото дело, от Кирил Кръстев и Вилхелм Юде, както и възпоменателни слова от Т. Томов, К. Кръстев, Л. Иванов, Г. Крънзов и П. Динеков. Книгата завършва с раздел озаглавен „Документално наследство.“ В него са включени две интервюта с К. Гълъбов, а също и избрани писма от кореспонденцията на К. Гълъбов с видни интелектуалци. Сред неговите кореспонденти са писатели като Чавдар Мутафов, Михаил Кремен, Ерих Мария Ремарк и учени от ранга на Ив. Шишманов, Ст. Младенов, М. Арнаудов. Кореспонденцията е представена по автентичен начин чрез факсимилета на ръкописните или машинописни писма. Много любопитна е и сполучливата подборка от снимки и факсимилета на документи, отразяващи моменти от личния и професионален живот на проф. К. Гълъбов. Всички те са намерени в личния архив

на професора, който се съхранява в Централния държавен архив в София и с който съставителите са имали възможност да работят.

Книгата *ПРОФ. Д-Р КОНСТАНТИН ГЪЛЪБОВ И БЪЛГАРСКАТА ГЕРМАНИСТИКА. Сборник по случай 130 години от рождението на проф. Константин Гълъбов* предлага много добре направен и подреден подбор от текстове, писани в различно време от проф. К. Гълъбов и от негови съвременници, както и от специално написани за това издание изследвания, дело на днешното поколение германисти. Книгата представя творчеството на проф. К. Гълъбов с фокус върху неговите приноси към германистиката, но и с поглед към личността му в по-широк културен контекст. Книгата съдържа и богат документален материал. Тя ще представлява интерес за всички, които се интересуват от немския език и немскоезичната литература, от творчеството и личността на проф. К. Гълъбов, от историята на германистиката у нас. Тя е отличен пример за съхраняване на културната памет и за приемственост между поколенията. Адмирации и поздравления заслужават целият екип, работил за изготвянето на този забележителен том, издаден от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“, съставителите на сборника и на първо място Лилия Бурова, ръководител на проекта, осъществил това начинание и отговорен редактор на изданието.

The review presents the book entitled *Prof. Dr. Konstantin Galabov and German Studies in Bulgaria. A collection on the occasion of his 130th birthday*. K. Galabov was a prominent figure in the literary life in the first half of the 20th c. and at the same time he laid the foundations of German studies as a complex of academic disciplines in this country. The book contains both a selection of texts written by K. Galabov himself and modern evaluations of his various contributions by leading experts in the field. It is copiously illustrated with archive materials.

Assoc. prof. Christo Stamenov, Ph.D.
Sofia University St. Kliment Ohridski
Tzar Osvoboditel 15 blvd, 1504 Sofia
Sofia, Bulgaria
e-mail:stamenov@uni-sofia.bg